

A Jugoszláv Talajtani Társaság VII. Kongresszusa

Pristina, 1984. június 5—8.

A Jugoszláv Talajtani Társaság VII. Kongresszusát Pristinán, a Koszovó Autonóm Tartomány fővárosában tartotta. Maga a tartomány az ország kevésbé fejlett területét képezi, és ez áll a mezőgazdaságára is. A mezőgazdasági termelés nehézségei utalnak a talajtan, agrokémia és talajbiológia által megoldandó tudományos problémákra is.

A Kongresszus, a hagyományoknak megfelelően, méltó seregszemléje volt a talajhaszná-lattal foglalkozóknak, kutatóknak, oktatóknak, tervezőknek és a termelésben részt vevő szakembereknek. A Kongresszuson több mint kétszáz szakember vett részt, és rajtuk kívül számos érdeklődő. Több külföldi ország, így Csehszlovákia, Lengyelország, Szíria, Törökország, és Magyarország is képviseltette magát.

A 14 tagú szervező bizottság elnöke M. DAUTI professzor, titkára U. LUGONJA és S. MARIĆ, a Pristinai Egyetem oktatói voltak, és az előkészítésben aktív részt vett R. KORUNOVIĆ és H. RESULOVIĆ professzor. A kiadványok elkészítésében G. ANTONOVIĆ nyújtott jelentős segítséget. A szervező bizottság lelkes, jól összehangolt munkáját dicséri, hogy a sok nehézség ellenére a plenáris előadások teljes anyaga, a kongresszusi kirándulások részletes ismertetője, továbbá valamennyi bejelentett és elfogadott előadás összefoglalója nyomtatott formában már a megnyitáskor a résztvevők rendelkezésére állt, és hogy a Kongresszus igen zsúfolt napirendjét — a nehézségek ellenére — végig sikerült a tervezettnek megfelelően végrehajtani. Az előadásokat követően szakmai vitákra, tapasztalatcserékre került sor.

Az ünnepélyes megnyitón M. DAUTI professzornak, a szervező bizottság elnökének bevezetője után a tartományi kormány és a társadalmi szervezetek képviselői üdvözölték a Kongresszus résztvevőit, hangsúlyozva az esemény jelentőségét a tartomány élelmiszer-termelésében, majd eredményes munkát kívántak a tanácskozásnak.

A plenáris ülés keretében az első előadást „A növénytermelés Koszovó Autonóm Tartomány hegyvidéki körzeteiben” címen M. DAUTI professzortól hallottuk. Áttekintést kaptunk a körzet növénytermeléséről, gazdasági jelentőségéről, geomorfológiai sajátosságairól, valamint a kialakult specifikus ökoszisztémákról. Egyik jelentős kérdés a talajhasználat. Véleménye szerint a növénytermelés javulásának előfeltétele a talajok javítása, az erózió elleni védelem megoldása, ami után lehetséges a terület racionális használata.

A következő előadást B. FILIPOVIĆ és R. KORUNOVIĆ professzorok állították össze, a címe: „A Koszovó tartományban művelésbe vett volt erdőterületek revitalizációja”. Az utóbbi évtizedekben a tartományban mintegy 28 ezer ha szántóföldi művelésbe vett területen a talajvédelem elhanyagolása folytán a termelést néhol abba kellett hagyni. E területek újbóli használatbavételéről szólt az előadás. Ennek kapcsán ismertették a terület két fő talajtípusán, a vörösföldön és pszeudoglejen a vízerózió kialakulását, magát a folyamatot és típusait. A szerzők megállapították, hogy a talajok „revitalizációja” keretében elsődrendű feladat a talajvédelem megoldása, és hangsúlyozták, hogy a talajok hasznosítását nem lehet olyanokra bízni, akik azokat nem ismerik.

M. JAŠOVIĆ és H. HADROVIĆ a „A racionális talajhasználat szántóföldi, zöldség-, gyümölcs- és erdőtermelésben” című előadásukban elemezték a termelés fejlődésének folyamatát a tartományban. Megállapították, hogy a fejlesztés iránya inkább a termőterület

növelése, és kevésbé a racionális, a természeti agroökológiai viszonyokra alapozott talajhasznosítás volt. A művelésbe vett terület egészében, valamint a szőlő- és gyümölcságazatokban minimálisan nőtt, a szántóföldi termelésben viszont csökkent. A tartomány területének 42%-a erdő, a szőlő és gyümölcsös 2,4—2,8%-ot tesz ki csupán. A termékek az 1977-től 1981-ig tartó időszakban mintegy 10%-kal növekedtek, azonban a szerzők szerint a természeti adottságok kihasználtsága alacsony. Úgy vélik, hogy racionális talajhasználattal a természeti adottságok kihasználása jelentősen növelhető.

B. KABASHI, a Pristinai Egyetem tanára „A növénytermelés intenzifikálása a többrendeltetésű (öntöző) vízrendszerek racionális hasznosításával” címen tartott beszámolót. Bevezetőben vázolta az élelmiszertermelés alakulását a tartományban. Megállapította, hogy a növekedés viszonylag kismértékű, egyes kultúráknál évenként erősen ingadozó, a tényleges és potenciális lehetőségekhez képest nem elegendő. Ez a lemaradás különösen szembetűnő, ha a világ élvonalával vetjük össze. Elmondta, hogy a mezőgazdasági termelés intenzív fejlesztését többek között korlátozza a táblák elaprózottsága, ami nem teszi lehetővé a nagyüzemi módszerek hatásos alkalmazását, többek között az öntözést. A tartomány területén a megépített, illetve a közeljövőben átadásra kerülő többrendeltetésű hidromeliorációs létesítmények lehetőséget adnak az eddig nem, vagy nem elegendően hasznosított területeken a növénytermelés intenzív fejlesztésére. A bemutatott adatok szerint az öntözésre alkalmas területből (280 ezer ha) 1982-ben ténylegesen csupán 45 ezer ha-t öntöztek. Az előadó végezetül megállapította, hogy az öntözőrendszerek kiépítésével egyidejűleg szükséges a mezőgazdasági termelésben is beruházásokat foganatosítani a nagyobb termelés feltételeinek biztosítása céljából.

A plenáris ülés záróelőadását „A rekultiváció problémái és a rekultivált területek hasznosításának lehetőségei” címen H. RESULOVIĆ, a Sarajevói Egyetem tanára tartotta. Országos szinten vázolta a rekultiváció helyzetét és a rekultivált területek hasznosításának problémáit. Foglalkozott a rekultivált területeken a talajképződés folyamatával és jellemzőivel, a talajvédelem problémakörének mai felfogásával, különös tekintettel a rekultivációs tevékenységre. Értékelte a két Kongresszus közti időszak (1980—1984) tudományos kutatói tevékenységét, annak fejlődését. Külön kitért a rekultivációval kapcsolatos új definíciók alkalmazására (pl. szem- és eurekaultiváció fogalma). Véleménye szerint országosan a jelenlegi 1300 ha rekultivált terület 5400 ha-ra növekedik az ezredfordulóra. Kifejtette azonban, hogy ez a növekedés csak tört része a jelenlegi, mintegy 100 ezer ha károsított területnek. Az előterjesztésben beszélt a rekultivációs vállalkozások növelésének lehetőségeiről. A feladatok kapcsán megemlítette a monitoring-rendszer bevezetésének szükségességét. A befejező részben a tudományterület további fejlődésének aspektusait taglalta.

A plenáris ülést követően a munka két szekcióban folyt, az elsőben általában talajtani, a másodikban agrokémiai és talajbiológiai előadásokat tartottak.

Az első szekcióban az öntözés és hidromelioráció témakörében közel húsz előadás hangzott el, az ország különböző területeiről, eltérő talajtípusokon és növényeknél. Kapcsolódóan az evapotranszpiráció-meghatározás módszereiről és a léghőmérséklet harmonikus analiziséről hallottunk érdekes ismertetőket. Többen a rekultiváció kérdésével foglalkoztak, ezen belül a rekultivációs területek talajmintavételi metodikájával is. A melioráció és erózió problémaköre ugyancsak több előadásban szerepelt. Külön téma volt a táblásítás és a racionális talajhasználat. Ismertetés hangzott el a humuszos réteg alakulásáról, összetételéről, tulajdonságairól, a szerves anyag humifikációjáról. Szerepelt még a programban az egyes talajtípusok bemutatása, klasszifikációja, bonitálása, klimatikus és hidrológiai körzetesítése, az antropogén hatások bemutatása, a talajnedvesség-dinamika és a művelés kapcsolata, a talajok ökológiai klasszifikációja, egyes szelvények összetétele, egyes talajtulajdonságok, pl. a vezetőképesség kapcsolata más paraméterekkel.

A második szekcióban számos agrokémiai témáról tartottak beszámolókat. Így pl. az ország más-más területeinek agrokémiai jellemzőiről, az ásványi nitrogén mennyiségéről,

dinamikájáról különböző növények termesztésénél, gyepek és más szántófüldi kultúrák meszesedéséről. Értékes előadások hangzottak el továbbá a makroelem-műtrágyázás és a különböző kultúrák termésmínősége közötti kapcsolatáról, a karbamid hatékonyságáról a tartamkísérletekben, az agrokémiai paraméterek változásáról, a mikroelem-trágyázásról, az inhibitorok alkalmazásáról, a szerves anyag szerepéről a termékenység fenntartásában, a tápanyagmérlegekről, a foszfor-cink viszonyról, az erdőterületek termékenységéről, valamint a tarlóvetések lehetőségeiről.

E szekcióban S. MANOJLOVIĆ professzor érdekes előadást tartott a velünk szomszédos Vajdaság területére kidolgozott rendszerről, mely a termékenység kontrollját szolgálja, és az általuk a csernozjom talajokra javasolt tápanyag-ellátottsági határértékekről.

Szintén itt hangzott el LÁSZTITY B. és szerzőtársainak (KÁDÁR I., BICZÓK GY. és RUDA M.) két előadása is „Biomatematikai modell alkalmazása a gabonafélék fejlődésének leírására” és „A műtrágyázás hatása egy magyarországi meddőhányó termékenységére” címen. Mind a modell bemutatását, mind a gyakorlati verifikálását, továbbá a meddőhányó-területen lefolytatott trágyázási kísérlet eredményeit nagy figyelemmel és elismeréssel fogadta a hallgatóság.

A szekció keretében megtartott talajbiológiai előadások száma ugyan kisebb volt, de érdekes és jelentős témákat érintettek. A pillangós növények, ezen belül a szója gümőképződéséről eltérő talajtípusokon és években, a szilikát-baktériumok tevékenységéről, savanyú gyepterületek és lucernások mikroszervezeteiről, a mulcs fólia hatásáról a mikroflóra alakulására, továbbá az agrotechnikai beavatkozások és a mikroflóra kapcsolatáról szölkáltak az ismertetőik.

Az elhangzott előadásokat általában élénk szakmai viták követték. A Kongresszus plenáris ülésével zárult, amelyen értékelték az eddigi munkát és határozati javaslatokat fogadtak el, meghatározva az elkövetkezendő időszak gyakorlati feladatait, valamint a kutatás irányelveit.

A Kongresszuson elhangzott mintegy száz előadás jó képet nyújtott a jugoszláv talajtan, agrokémia és talajbiológia helyzetéről, és a figyelem központjában álló fontosabb kérdésekről.

A Kongresszust két szakmai kirándulás követte. A résztvevők megismerkedhettek Koszovó tartomány talajviszonyaival és a talajhasználat gyakorlati problémáival. A jellemző talajtípusok (vörösföldek, pszeudoglejek, öntések) szelvényei mellett megtekintették a rekultivált területek szelvényeit is, meglátogattak termelő üzemeket. A szakmai kirándulás kapcsán a szervezők figyelmessége kiterjedt Koszovó tartomány természeti szépségei és kulturális története bemutatására is. A Kongresszus sokoldalú tevékenysége, magas tudományos színvonala és a rendezvény iránt megnyilvánult érdeklődés együttesen eredményezte, hogy méltóan jutott kifejezésre az a hasznos munka, mellyel a tudományterület hozzájárult az ország mezőgazdaságának fejlődéséhez, továbbá a hazai és nemzetközi elismertetéshez.

A Kongresszus teljes anyagát külön kiadványban jelentetik meg, így mindenki számára hozzáférhetővé válnak az eredmények és tapasztalatok, amelyeket minden bizonnyal a magyar szakemberek is hasznosíthatnak a tudományterület hazai kutatásaiban.

LÁSZTITY BORIVÓJ

MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutató Intézete, Budapest

Érkezett: 1984. július 30.